

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

κείμενα και παιγνιώδεις ασκήσεις

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου

3 Χάρων ὁ Λαμψακηνός, Ὕροι Λαμψακηνῶν:
Τα ἄλογα που χορεύουν

19 Ἱεροκλέους καὶ Φιλαγρίου Γραμματικοῦ:
Φιλόγελως Γ' Γυμνασίου

Συντελεστές

Εποπτεία έκδοσης:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου
ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός εξωφύλλου:

Έλενα Ηλιάδου
Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Συντονισμός έκδοσης:

Δρ Πέτρος Γεωργιάδης
Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Α' Έκδοση 2026

Εκτύπωση: Αρβανιτίδης Γραφικές Τέχνες Εκτυπώσεις

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ISBN 978-9963-54-437-0

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Τα άλογα που χορεύουν

Χάρων ό Λαμψακηνός, Ώροι Λαμψακηνών
(Διασκευή: Γ. Ξενής)

Συγγραφική ομάδα:

Δρ Σταύρος Σταύρου, Φιλόλογος, Β.Δ. Α'

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Φωτεινή Παύλου, Φιλόλογος

Κωνσταντίνα Λουτσίου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός, Μορφοποίηση, Ηλεκτρονική παρουσίαση:

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός χάρτη (σελ. 3)

Νέδη Κυριάκου, Γ1, Παγκύπριον Γυμνάσιον

Ανάγνωση αρχαιοελληνικού κειμένου:

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Μουσική – Ηχητικά Εφέ:

Ιάκωβος Πάρπας, Καθηγητής Μουσικής

Συντονισμός – Επιμέλεια - Εποπτεία:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Επιστημονική εποπτεία:

Γεώργιος Α. Ξενής, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Επιστημονικός Συνεργάτης του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Υπεύθυνοι του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Σιμάκης Συμεού, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Μάρω Μελανίδου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

©Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

2023

Τα άλογα που χορεύουν

Ο Χάρων από τη Λάμψακο στο έργο του Ώροι Λαμψακηνών (δηλαδή χρονικό των κατοίκων της Λαμψάκου) αναφέρει την ακόλουθη ευχάριστη διήγηση.

Βισάλται εις Καρδίαν ἐστρατεύσαντο καὶ ἐνίκησαν. ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις.

οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας, κουρεὺς ἐγένετο. Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν ὡς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς, καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι. καὶ Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ ἀποδειχθεὶς ἡγεμῶν ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν, τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς.

Βισάλτες:

Αρχαῖος λαὸς
τῆς ἀνατολικῆς
Μακεδονίας
κοντὰ στὴν
περιοχὴ τοῦ
ποταμοῦ
Στρυμόνα.

Καρδία:

Ἡ σημερινή
Καλλιπολι
(Ελλάσποντος).

Βρισκόταν
σχεδόν
ἀπέναντι ἀπὸ τὴ
Λάμψακο.

οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι, τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο, εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα.

ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις ἐκτῆσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένη ἢ αὐλητρίς εἰς τοὺς Βισάλτας, ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο, ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίγνωσκον. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτρέποντο. τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.

Χάρων ὁ Λαμψακηνός, Ώροι Λαμψακηνών

(Διασκευή: Γ. Ξενής)

Τα άλογα που χορεύουν

Βισάλται εἰς Καρδίαν ἐστρατεύσαντο καὶ ἐνίκησαν. ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν ἦν Νάρις. οὗτος δὲ παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη καὶ τινι Καρδιανῶ δουλεύσας, κουρεὺς ἐγένετο. Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς, καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι. καὶ Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ ἀποδειχθεὶς ἡγεμῶν ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν, τοὺς Βισάλτας ἔστειλεν ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι, τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο, εἰ ἐγίγνωσκον τὰ αὐλήματα. ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένην ἢ αὐλητρὶς εἰς τοὺς Βισάλτας, ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν. καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο, ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητὰς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίγνωσκον. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτρέποντο. τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνίκηθησαν.	<u>Γλωσσικὲς παρατηρήσεις</u> <i>ἐπράθη</i>: παθητικός αόριστος του ρήματος <i>πιπράσκω</i> = πουλάω <i>ἀποδραῖς</i>: μετοχή του ρήματος <i>ἀποδείκνυμαι</i> = αναδεικνύομαι <i>ὑπό+γενική</i>: ποιητικό αίτιο <i>στέλλω</i> = α) προετοιμάζω β) στέλνω <i>ἀφικομένη</i>: μετοχή του ρήματος <i>ἀφικνούμαι</i> = φτάνω Τι δηλώνει το <i>μετὰ τῶν αὐλητῶν</i>: χρόνο, αἰτία ἢ συνοδεία; <i>ἤρξατο</i>: αόριστος του ρήματος <i>ἄρχομαι</i> = αρχίζω Ποια διαφορά ἔχει το <i>οὕτως</i> ἀπὸ το <i>οὕτως</i>;
---	--

Δραστηριότητες

1. Με βάση το κείμενο που συζητήσαμε, σημείωσε αν είναι ορθές (Ο) ή λανθασμένες (Λ) οι ακόλουθες προτάσεις.

(α) Ο Νάρις έγινε αρχηγός των Καρδιανών.	
(β) Ο Νάρις ήταν Καρδιανός.	
(γ) Όταν ήταν παιδί, ο Νάρις πιάστηκε δούλος από τους Καρδιανούς.	
(δ) Σύμφωνα με τον χρησμό, ο Νάρις θα γινόταν πολύ καλός κουρέας.	
(ε) Οι Καρδιανοί συζητούσαν συχνά για το ενδεχόμενο να τους επιτεθούν οι Βισάλτες.	
(στ) Οι Καρδιανοί δίδασκαν τα παιδιά να χορεύουν στα συμπόσια.	
(ζ) Ο χορός γινόταν με τη συνοδεία της κιθάρας.	
(η) Τα άλογα στέκονται στα πισινά τους πόδια και χόρευαν με τα μπροστινά.	

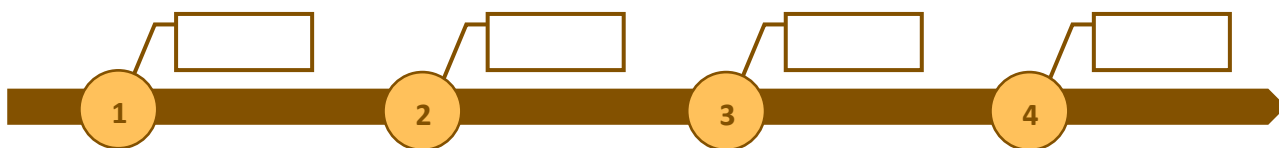
2. Αντιστοίχισε τις αρχαίες φράσεις με την απόδοσή τους στα Νέα Ελληνικά και βάλε το κείμενο στη σωστή σειρά, ώστε να βρεις το έθιμο των Καρδιανών!

Αρχαίο κείμενο		Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
1. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους ἐδίδασκον ἐν τοῖς συμποσίοις ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν,		α. χόρευαν με τα μπροστινά πόδια
2. καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἰστάμενοι		β. Οι Καρδιανοί μάθαιναν στα άλογα να χορεύουν στα συμπόσια με τη μουσική των αυλών.
3. τοῖς προσθίοις ποσὶν ὠρχοῦντο		γ. εφόσον ήξεραν τη μουσική.
4. εἰ ἐγίγνωσκον τὰ ἀλλήματα.		δ. και ενώ στέκονταν στα πισινά τους πόδια

3. Ταῦτ' οὖν ἐπιστάμενος ὁ Νάρις ἐκτῆσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα, καὶ ἀφικομένη ἢ αὐλητρίς εἰς τοὺς Βισάλτας, ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς· μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν.

Βάλε στη σειρά αυτά που έκανε ο Νάρης:

- i. Η αυλητρίδα έφτασε στους Βισάλτες.
- ii. Ο Νάρης έκανε εκστρατεία εναντίον της Καρδίας με τους αυλητές.
- iii. Η αυλητρίδα δίδασκε σε πολλούς την τέχνη του αυλού.
- iv. Ο Νάρης πήρε ως δούλα μια αυλητρίδα από την Καρδία.

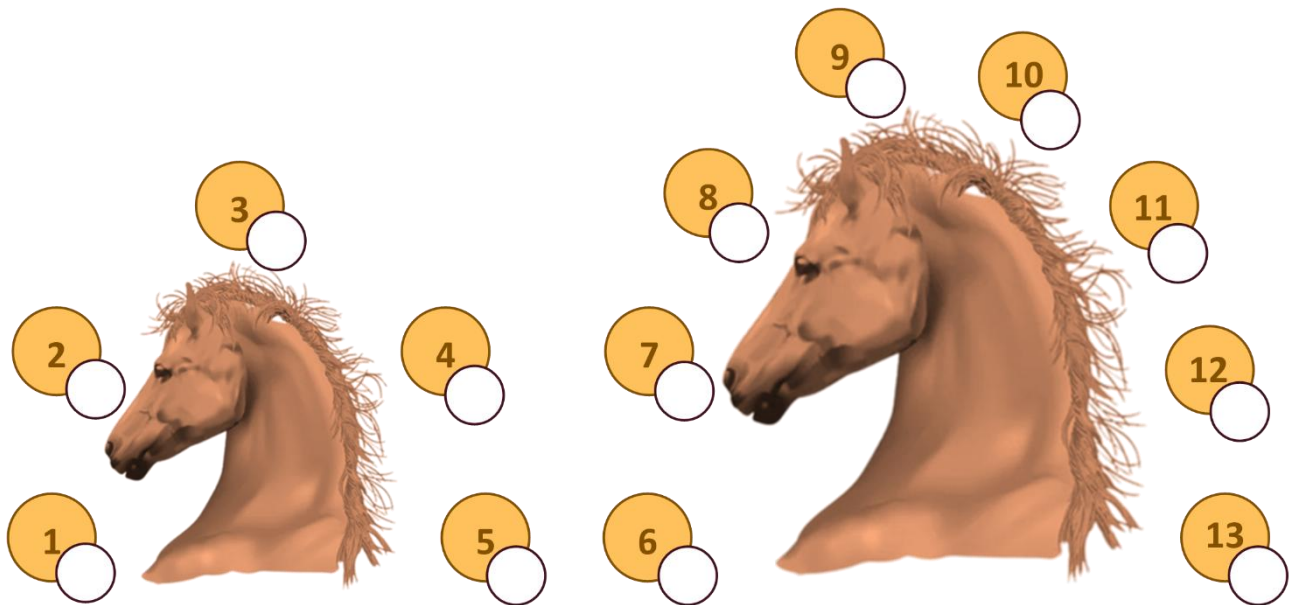
4. καὶ ὅτε ἡ μάχη ἤρξατο, ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητάς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίγνωσκον. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἴσταντο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὄρχησμον ἐτρέποντο. τῶν δὲ Καρδιανῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν, καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.

Βάλε την πορεία δράσης του Νάρη στη σωστή **χρονολογική σειρά**, σημειώνοντας στην αριστερή στήλη του πιο κάτω πίνακα τους αριθμούς **από το 1 μέχρι το 3**.

Πρόσεξε! ὁ ἵππος = το άλογο ἡ ἵππος = το ιππικό

	Η δύναμη των Καρδιανών βρισκόταν στο ιππικό και έτσι νικήθηκαν.
	Όταν τα άλογα άκουσαν τον αυλό, στάθηκαν στα πισινά πόδια και άρχισαν να χορεύουν.
	Όταν άρχισε η μάχη, διέταξε τους αυλητές να παίξουν τα τραγούδια, όσα γνώριζαν τα άλογα των Καρδιανών.

5. Ανέβα και κατέβα τα δύο άλογα του Νάρη, βάζοντας στη σωστή σειρά τις προτάσεις που λένε την ιστορία του! Σημείωσε στους μικρούς κύκλους το γράμμα της σωστής πρότασης.

Ο Νάρης παιδί	Ο Νάρης αρχηγός των Βισαλτών
α. Οὔτος κουρεὺς ἐγένετο. β. Νάρις ἀποδράς ἐκ τῆς Καρδίας εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἦλθε... γ. Νάρις παῖς ὢν ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐπράθη. δ. «Βισάλται ἀφίξονται ἐφ' ἡμᾶς». ε. Ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι οἱ Καρδιανοὶ ἔλεγον:	στ. Οἱ ἵπποι ἤκουσαν τοῦ αὐλοῦ καὶ ὠρχοῦντο. ζ. Ἡ αὐλητρὶς ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς. η. Ἡ μάχη ἤρξατο. θ. ... καὶ ἡγεμῶν τῶν Βισαλτῶν ἀπεδείχθη. ι. Καὶ οὕτως οἱ Καρδιανοὶ ἐνίκηθησαν. ια. Νάρις ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίας αὐλητρίδα. ιβ. Μετὰ τῶν αὐλητῶν τούτων Νάρις στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίαν. ιγ. Νάρις ἐκέλευσεν τοὺς αὐλητάς αὐλεῖν τὰ αὐλήματα ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιανῶν ἐγίγνωσκον.

6. Η νίκη των Βισαλτών ήταν αποτέλεσμα στρατιωτικής ανωτερότητας;

7. Γιατί ο Χάρων από τη Λάμψακο επέλεξε αυτήν την ιστορία; Μόνο και μόνο επειδή ήταν παράξενη και ευχάριστη;

8. Συγκέντρωσε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου που σχετίζονται με τη μουσική και χρησιμοποίησε δύο από αυτές σε ένα δικό σου μικρό κείμενο (2-3 προτάσεις) στα Νέα ή, αν θέλεις, στα Αρχαία Ελληνικά!

Λέξεις του κειμένου που σχετίζονται με τη μουσική

.....

.....

.....

9. Συγκέντρωσε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου που σχετίζονται με πολεμική δραστηριότητα και χρησιμοποίησε δύο από αυτές σε ένα δικό σου μικρό κείμενο (2-3 προτάσεις) στα Νέα ή, αν θέλεις, στα Αρχαία Ελληνικά!

Λέξεις του κειμένου που σχετίζονται με τη στρατιωτική εκστρατεία

.....

.....

.....

10. Να αντιστοιχίσεις τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α'		Στήλη Β'
1. ἐστρατεύσαντο		α. εκδήλωση
2. δουλεύσας		β. άναρχος
3. ιστάμενοι		γ. στρατηλάτης
4. ἤρξατο		δ. υποδούλωση
		ε. στοά

11. Στην στήλη Α' σου δίνονται τα συνθετικά μέρη κάποιων λέξεων του κειμένου. Μπορείς να τις βρεις στο κείμενο και να τις αντιγράψεις στο αντίστοιχο σημείο της στήλης Β';

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. διὰ + λέγομαι	
2. ἀπὸ + δεικνύομαι / δείκνυμαι	
3. ἀπὸ + ἴκνουμαι	

12. Ποια από τις τρεις λέξεις που δίνονται (α, β ή γ) έχει την ίδια σημασία που έχει η υπογραμμισμένη λέξη στο κείμενο;

1. <u>πιπράσκω</u>	α. αγοράζω	β. επιθυμώ	γ. πουλώ
2. <u>δουλεύω</u>	α. εργάζομαι	β. είμαι δούλος	γ. κουράζομαι
3. <u>στέλλω</u>	α. προετοιμάζω	β. αποστέλλω	γ. παραλαμβάνω
4. <u>ὀρχοῦμαι</u>	α. είμαι αρχηγός	β. τραγουδώ	γ. χορεύω
5. <u>ἐπίσταμαι</u>	α. στέκομαι	β. γνωρίζω	γ. επισπεύδω

13. α. Ποιο από τα ακόλουθα σύμβολα θα έβαζες μεταξύ των λέξεων του πλαισίου;

+ ≠ ≥ − χ % =

όπισθίων

προσθίους

β. Αναγνωρίζεις ποια λέξη κρύβεται στο ποσίν; Διάλεξε το σωστό!

- i. το πόσιμο (νερό) ii. το ποσό (των χρημάτων) iii. τα (αυγά) ποσέ iv. το πόδι

γ. Γράψε λέξεις στα Νέα Ελληνικά που έχουν την ίδια ρίζα με τα ακόλουθα:

i. προσθίους →

ii. ποσίν →

14. Αύλητρίς:

Αν ήταν άντρας, πώς θα τον έλεγε; →

Ποιες λέξεις με την ίδια ρίζα υπάρχουν στο κείμενο;

→

15. Συμπλήρωσε τις λέξεις για να βρεις τι ήταν ο Νάρης.

α. Αυτός που παίζει τον αυλό λέγεται

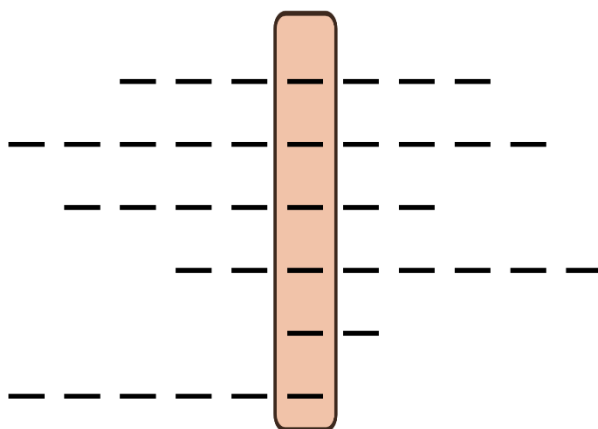
β. Συζητώ στα Αρχαία Ελληνικά

γ. Ο αρχαίος κομμωτής.

δ. Εκεί έτρωγαν και διασκέδαζαν: ἐν τῷ ...

ε. Μετοχή ενεστώτα του ρήμ. εἰμί (αρσ.)

στ. Ο αρχαίος χρησμός

16. (α) Τα πιο κάτω ονόματα έχουν μπερδευτεί! Χώρισε τα πρωτόκλιτα από τα δευτερόκλιτα βάζοντάς τα στη σωστή θέση του πίνακα που ακολουθεί. Αν δεν υπάρχει άρθρο, πρόσθεσέ το!

Βισάλται Καρδίαν τῇ Καρδίᾳ τῆς Καρδίας τοὺς ἵππους
 τοῖς συμποσίοις τῶν αὐλῶν αὐλητὰς τῶν αὐλητῶν
 ἡ μάχη οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ ὀρχησμὸν τῇ ἵππῳ

Α΄ κλίση		Β΄ κλίση	
Ενικός αριθμός		Ενικός αριθμός	
Ονομ.		Ονομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	
Πληθυντικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.		Ονομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	

(β) Να προσθέσεις στα κενά που έμειναν τους ορθούς τύπους των ουσιαστικών *ὁ αὐλητῆς* και *ὁ ἵππος*.

17. Πόσα ουσιαστικά της γ' κλίσης μπορείς να βρεις μέσα στο πιο κάτω πέταλο;
(α) Κύκλωσέ τα και αντίγραφέ τα πιο κάτω, προσθέτοντας ΤΟ ΑΡΘΡΟ, αν δεν υπάρχει! **(β)** Δίπλα από το κάθε ουσιαστικό γράψε την ονομαστική και γενική ενικού αριθμού.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18. Στον πίνακα που ακολουθεί, έχουν συγκεντρωθεί όλοι οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου. Χάθηκαν, όμως, οι πληροφορίες της μορφής και μπερδεύτηκαν οι σημασίες! Μπορείς να συμπληρώσεις τη στήλη της Μορφής και να αντιστοιχίσεις με τη σωστή Σημασία, όπως το παράδειγμα; Προσοχή! Μία σημασία θα αξιοποιηθεί δύο φορές.

Εμπρόθετοι προσδιορισμοί		Μορφή		Σημασία
1	εἰς Καρδίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα εἰς τοὺς Βισάλτας	εἰς + <u>αιτιατική</u>	α	α κατεύθυνση ή εχθρική κατεύθυνση
2	ἐν τῇ Καρδίᾳ ἐν τῷ κουρείῳ ἐν τοῖς συμποσίοις	ἐν +		β απομάκρυνση από τόπο
3	ἐπ’ αὐτούς ἐπὶ τοὺς Καρδιανούς ἐπὶ τὴν Καρδίαν	ἐπὶ +		γ στάση σε τόπο
4	ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν	ἐπὶ +		δ σκοπός
5	ἐκ τῆς Καρδίας	ἐκ +		ε συνοδεία
6	ὑπὸ τῶν Βισαλτῶν ὑπὸ τῶν αὐλῶν	ὑπὸ +		στ στάση σε τόπο (πάνω σε)
7	μετὰ τῶν αὐλητῶν	μετά +		η • ποιητικό αίτιο • συνοδεία
8	πρὸς ὀρχησμὸν	πρὸς +		

19. Συμπλήρωσε την τρίλιζα των ρημάτων, «κλείνοντας» μια γραμμή, οριζόντια, κάθετη ή διαγώνια, περνώντας πάντοτε από το κεντρικό τετράγωνο (αφ. 5).

1. <u>ἐδίδαξε</u> πολλοὺς ἀνλητάς: Πώς θα το πούμε στον ενεστώτα και στον μέλλοντα; 	2. καὶ <u>ἐνίκησαν</u>: Πώς θα το πούμε στο α' πρόσωπο ενικού, στον παρακείμενο και υπερσυντέλικο; 	3. ἡγεμῶν δὲ τῶν Βισαλτῶν <u>ἦν</u> Νάρις: Η ίδια πρόταση στον ενεστώτα και στον μέλλοντα.
4. οἱ δὲ Καρδιανοὶ τοὺς ἵππους <u>ἐδίδασκον</u>: Τι θα έκανε <u>ένας</u> Καρδιανός; 	5. <u>ἐκέλευσεν</u> τοὺς ἀνλητάς: Πώς σχηματίζεται ο ίδιος τύπος σε <u>όλους</u> τους χρόνους που έμαθες;	6. <u>ἐπεὶ ἤκουσαν</u> οἱ ἵπποι τοῦ ἀνλοῦ: Αν το υποκείμενο ήταν το «σύ», πώς θα γινόταν η πρόταση; Σὺ
7. <u>ἐπεὶ ἤκουσαν</u> οἱ ἵπποι: Να κλίνεις το ρήμα στον χρόνο που βρίσκεται.	8. ἢ ἰσχυὲς ἐν τῇ ἵππῳ <u>ἦν</u>: Αν το υποκείμενο ήταν στον πληθυντικό, πώς θα ήταν το ρήμα; 	9. εἰ οἱ ἵπποι <u>ἐγίνωσκον</u> τὰ ἀνλήματα: Η ίδια πρόταση στο παρόν (ενεστώτας).

Για τις ασκήσεις 5 και 7:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. Στο πιο κάτω κρυπτόλεξο έχουν κρυφτεί οκτώ (8) μετοχές του κειμένου. Μπορείς να τις βρεις και να τις βάλεις στην κατάλληλη θέση του ακόλουθου πίνακα;

A	Φ	I	K	O	M	E	N	O	I	Ξ
Π	M	Ψ	Χ	Z	Σ	Δ	Ξ	Π	K	B
O	Φ	Δ	Γ	Ξ	M	Γ	Φ	B	A	A
Δ	O	Υ	Λ	E	Υ	Σ	A	Σ	Θ	Π
E	B	Ω	Ψ	Z	Χ	K	Ξ	Γ	H	O
I	Σ	T	A	M	E	N	O	I	M	Δ
Χ	P	Φ	K	Π	Λ	M	Ψ	Σ	E	P
Θ	Χ	Φ	Γ	Ξ	Π	P	T	N	N	A
E	Π	I	Σ	T	A	M	E	N	O	Σ
I	Φ	Δ	Σ	Χ	B	K	Π	P	I	Φ
Σ	Δ	B	N	Ω	N	Ξ	Θ	Σ	B	Λ

Δευτερόκλιτες μετοχές	Τριτόκλιτες μετοχές
Δευτερόκλιτες μετοχές -μένος, -μένη, -μενον (κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ον).	Τριτόκλιτες μετοχές 1. σε -ας, -ᾶσᾶ, -ᾶν 2. σε -είς, -εῖσα, -ἐν 3. σε -ων, -ουσα, -ον, κ.ά

21. Διάβασε προσεκτικά τις πιο κάτω προτάσεις. Τι σημαίνει η καθεμιά; Ποιο συντακτικό φαινόμενο αναγνωρίζεις;

α. Νάρις ἐπίσταται ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν.

β. Νάρις ἐπίσταται τοὺς ἵππους ὀρχεῖσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν.

Σημασία **α** :

Σημασία **β** :

Συντακτικό φαινόμενο στο **α** :

Συντακτικό φαινόμενο στο **β** :

22. Καρδιανοῖς δὲ λόγιον ἦν ὥς Βισάλται ἀφίξονται ἐπ' αὐτούς,
καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κουρείῳ καθήμενοι.

α. Εδώ γίνεται λόγος για κάποιο χρησμό (λόγιον). Σε ποιους δόθηκε και τι έλεγε αυτός ο χρησμός; Απάντησε προφορικά.

β. Γιατί ὥς και όχι ὅτι; Μελέτησε τον κανόνα του Συντακτικού (σελ. 146-147), που παρατίθεται στο πιο κάτω πλαίσιο, και απάντησε με βάση το κείμενο.

Οι ειδικές προτάσεις εισάγονται με τους ειδικούς συνδέσμους:

α) ὅτι, όταν δηλώνουν κρίση αντικειμενική·

β) ὥς, όταν δηλώνουν κρίση υποκειμενική.

23. Οι λέξεις έχουν ανακατευτεί! Να τις βάλεις στη σωστή σειρά, ώστε να σχηματίσεις στα Αρχαία Ελληνικά την πρόταση:

Τα ἄλογα ἀρχισαν να χορεύουν στα πίσω τους πόδια.

ἐπὶ

ὀρχεῖσθαι

τῶν

οἱ

ποδῶν

ἵπποι

ἤρξαντο

ὀπισθίων

24. Πώς θα πούμε στα αρχαία ελληνικά «Οι Καρδιανοί συζητούσαν στα συμπόσια»; Σχημάτισε μόνος/μόνη σου την πρόταση με τη βοήθεια του κειμένου μας.

.....

25. Ζωγράφισε μία σκηνή του αποσπάσματος που σου έκανε εντύπωση. Βάλε τη λεζάντα στα Αρχαία Ελληνικά!

Λεζάντα:

ἐκ τῶν Ἱεροκλέους
καὶ Φιλαργίου Γραμματικοῦ

Φιλόγελως

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Συγγραφική ομάδα:

Παναγιώτα Κόκκινου, Φιλόλογος

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Κωνσταντίνα Λουτσίου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Σχεδιασμός και μορφοποίηση υλικού:

Παναγιώτα Κόκκινου, Φιλόλογος

Σχεδιασμός εξωφύλλου:

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων

Ανάγνωση αρχαιοελληνικού κειμένου – Μουσική επένδυση:

Νίκη Σιάτη, Φιλόλογος - Ηθοποιός

Μουσική: “Charlie Chaplin Music”, Lesfm & Piano Amor

<https://lesfm.net/track/charlie-chaplin-music/>

Συντονισμός – Εποπτεία:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Επιστημονική εποπτεία:

Γιώργος Α. Ξενής, Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, Παν/μιο Κύπρου

Επιστημονικός Συνεργάτης του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών

Υπεύθυνοι του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών:

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Δρ Σιμάκης Συμεού, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Μάρω Μελανίδου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας

Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

2023

Φιλόγελως ἐκ τῶν Ἱεροκλέους καὶ Φιλαργίου Γραμματικοῦ

Ο Φιλόγελως εἶναι συλλογὴ 265 ανεκδότων τῆς ἀρχαιότητος, ἡ ὁποία συγκροτήθηκε γύρω στο 450 μ.Χ. ἀπὸ τὸν Ἱεροκλέα καὶ τὸν Φιλάργιο, δύο πρόσωπα ἀγνώστα ἀπὸ ἄλλη πηγὴ.

Σχολαστικοί

Σχολαστικὸς καὶ φαλακρὸς καὶ κουρεὺς συνοδεύοντες καὶ ἐν τινὶ ἐρημίᾳ μέιναντες συνέθεντο πρὸς τέσσαρας ὥρας ἀγρυπνήσαι καὶ τὰ σκεύη ἕκαστος τηρῆσαι. ὥς δὲ ἔλαχε τῷ κουρεῖ πρῶτῳ φυλάξαι, μετεωρισθῆναι θέλων, τὸν σχολαστικὸν καθεύδοντα ἔξυρεν καὶ τῶν ὥρῶν πληρωθεισῶν διύπνισεν. ὁ δὲ σχολαστικὸς ψήχων ὥς ἀπὸ ὕπνου τὴν κεφαλὴν καὶ εὐρὼν ἑαυτὸν ψιλόν, ἔφη· «μέγα κάθαρμα ὁ κουρεὺς· πλανηθεὶς γὰρ ἀντ' ἐμοῦ τὸν φαλακρὸν ἐξύπνισεν.»

(Μικρὴ διασκευὴ Κ. Πούγιουρου)

Εὐτράπελοι

Εὐτράπελος φλυᾶρου κουρέως ἐρωτήσαντος· «Πῶς σε κείρω;», «Σιωπῶν», ἔφη.

Ὀκνηροί

Ὀκνηρῶν δύο κοιμωμένων εἰσελθὼν τις κλέπτης τὸ σαγίον αὐτῶν ἔλαβε. τοῦ δὲ ἐνὸς νοήσαντος καὶ εἰπόντος πρὸς τὸν ἕτερον· «Ἀνάστα, δίωξον αὐτόν», ἔφη· «Ἄφες· ὅταν ἔλθῃ λαβεῖν τὴν τύλην, κρατοῦμεν αὐτὸν οἱ δύο.»

Σχολαστικοί

	<u>Γλωσσικές παρατηρήσεις</u>
Σχολαστικός καὶ φαλακρός καὶ κουρεύς συνοδεύοντες καὶ ἓν τινι ἐρημίᾳ μέιναντες	σχολαστικός = ο λόγιος, ο διανοούμενος, (και κάποτε ειρωνικά) ο ψευτοδιανοούμενος, ο αμπελοφιλόσοφος συνοδεύω : σύν + ὀδεύω
συνέθεντο πρὸς τέσσαρας ὥρας ἀγρυπνήσαι καὶ τὰ σκεύη ἕκαστος τηρῆσαι.	συνέθεντο : του ρήματος συντίθεμαι = συμφωνώ
ὡς δὲ ἔλαχε τῷ κουρεῖ πρώτῳ φυλάξαι, μετεωρισθῆναι θέλων, τὸν σχολαστικὸν καθεύδοντα ἔξυρεν καὶ τῶν ὠρῶν πληρωθεισῶν διύπνισεν.	μετεωρίζομαι = αστειεύομαι, κάνω ένα αστείο καθεύδω = κοιμάμαι ξύρω = ξυρίζω διυπνίζω = ξυπνώ κάποιον
ὁ δὲ σχολαστικὸς ψήχων ὡς ἀπὸ ὕπνου τὴν κεφαλὴν καὶ εὐρὼν ἑαυτὸν ψιλόν, ἔφη· «μέγα κάθαρμα ὁ κουρεύς· πλανηθεῖς γὰρ ἀντ' ἐμοῦ τὸν φαλακρὸν ἐξύπνισεν.»	ψήχω = τρίβω ψιλός, ή, όν = άτριχος, φαλακρός ἔφη = εἶπε

1. «συνέθεντο πρὸς τέσσαρας ὥρας ἀγρυπνήσαι καὶ τὰ σκεύη ἕκαστος τηρῆσαι»:

Η συμφωνία που έκαναν μεταξύ τους οι τρεις ήρωες και ο στόχος τους ήταν ...

- (i) Να κατασκευάσουν μέσα σε τέσσερις ώρες μια πρόχειρη καλύβα, ώστε να προστατευθούν από μια πιθανή καταιγίδα.
- (ii) Να έχει βάρδια ο καθένας τους για τέσσερις ώρες, ώστε να φυλάει τα πράγματά τους καθώς οι άλλοι δύο θα κοιμούνται.
- (iii) Να ετοιμάσουν ένα νόστιμο φαγητό μέσα στις επόμενες τέσσερις ώρες, ώστε να διατηρήσουν τις δυνάμεις τους για την υπόλοιπη διαδρομή.

2. Σημείωσε στο ακόλουθο πρόγραμμα ποια βάρδια έλαχε στον κάθε χαρακτήρα.

1 ^η βάρδια	2 ^η βάρδια	3 ^η βάρδια

- α)** σχολαστικός
- β)** φαλακρός
- γ)** κουρεύς

3. «μετεωρισθῆναι θέλων, τὸν σχολαστικὸν καθεύδοντα ἔξυρεν»

Κατά τη δική του βάρδια, ο κουρέας για αστείο αποφασίζει να...

- (i) ξυπνήσει νωρίτερα από τη συμφωνημένη ώρα τον ψευτοδιανοούμενο.
- (ii) ξυρίσει τον ψευτοδιανοούμενο, καθώς κοιμόταν.
- (iii) εγκαταλείψει τον ψευτοδιανοούμενο και τον φαλακρό.

4. α) Αντιστοίχισε, τώρα, τις αρχαίες φράσεις με την απόδοσή τους στα Νέα Ελληνικά και βάλε το κείμενο στη σωστή σειρά, ώστε να μάθεις την αντίδραση του ψευτοδιανοούμενου, όταν τον ξυπνά ο κουρέας!

Αρχαίο κείμενο		Απόδοση στα Νέα Ελληνικά
1. ὁ δὲ σχολαστικὸς ψήγων ὡς ἀπὸ ὕπνου τὴν κεφαλὴν		α. εἶπε: «Μεγάλο κάθαρμα αυτός ο κουρέας!
2. καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν ψιλόν,		β. Ο ψευτοδιανοούμενος τότε, τρίβοντας το κεφάλι του μετά από τον ύπνο
3. ἔφη· «μέγα κάθαρμα ὁ κουρεύς·		γ. Ξεγελάστηκε κι αντί για μένα ξύπνησε τον φαλακρό!»
4. πλανηθεὶς γὰρ ἀντ' ἑμοῦ τὸν φαλακρὸν ἐξύπνισεν.»		δ. και βρίσκοντας τον εαυτό του άτριχο,

β) Τι δείχνει η αντίδραση του ψευτοδιανοούμενου για τον χαρακτήρα και την ευφυΐα του;

Εὐτράπελοι

	Γλωσσικές παρατηρήσεις
Εὐτράπελος φλυάρου κουρέως ἐρωτήσαντος· «Πῶς σε κείρω», «Σιωπῶν», ἔφη.	εὐτράπελος, <i>ον</i> = χαριτολόγος, ευφυολόγος, αυτός που του αρέσει να κάνει αστεία, ο πλακατζής κείρω = κουρεύω

1. Φαντάσου ότι πας εσύ στον κουρέα/στην κομμώτριά σου και σε ρωτά «πώς να σε κουρέψω;». Δώσε τη δική σου έξυπνη απάντηση!

Οκνηροί

Οκνηρῶν δύο κοιμωμένων εἰσελθὼν τις κλέπτῃς τὸ σαγίον αὐτῶν ἔλαβε. τοῦ δὲ ἑνὸς νοήσαντος καὶ εἰπόντος πρὸς τὸν ἕτερον· «Ἀνάστα, δίωξον αὐτόν», ἔφη· «Ἄφες· ὅταν ἔλθῃ λαβεῖν τὴν τύλην, κρατοῦμεν αὐτὸν οἱ δύο.»	<u>Γλωσσικές παρατηρήσεις</u> <i>ὀκνηρός, ἄ, ὄν</i> = τεμπέλης <i>τὸ σαγίον</i> = χοντρός μανδύας, επανωφόρι <i>ἔφη</i> = εἶπε <i>ἡ τύλη</i> = το στρώμα <i>κρατέω -ῶ</i> = συλλαμβάνω
--	---

1. Τι συμβαίνει, καθώς κοιμούνται οι δύο πρωταγωνιστές του ανέκδοτου;

- (i) Ακούγεται ένας δυνατός θόρυβος και σηκώνονται να δουν τι συμβαίνει.
- (ii) Εισβάλλει στο σπίτι τους ένας κλέφτης και παίρνει το πανωφόρι τους.
- (iii) Μπαίνει στο σπίτι τους μια γάτα και τρώει το φαγητό τους.

2. Ο ένας οκνηρός αντιλαμβάνεται τι συμβαίνει και φωνάζει στον άλλο οκνηρό «Ἀνάστα» (ρ. ἀνίσταμαι), δηλαδή...

- (i) «Αναστατώσου!»
- (ii) «Σταμάτα!»
- (iii) «Σήκω!»
- (iv) «Ανάσανε!»

3. «Ἄφες· ὅταν ἔλθῃ λαβεῖν τὴν τύλην, κρατοῦμεν αὐτὸν οἱ δύο»: Ο άλλος οκνηρός απαντά:

- (i) «Ἄσε τον. Ὅταν ἔρθει να πάρει το στρώμα μας, τον συλλαμβάνουμε και οι δυο μας!»
- (ii) «Συγχώρεσέ τον. Ἐνα πανωφόρι πήρε μονάχα· ας το κρατήσει!»
- (iii) «Κουνήσου κι εσύ. Ας αφήσουμε το στρώμα και πάμε να τον συλλάβουμε!»

4. Ποιο είναι το αστείο στο ανέκδοτό μας; Τι προκαλεί το γέλιο;

Δραστηριότητες

1. Βοήθησε τον κουρέα στο κούρεμα των άσχετων λέξεων, διαγράφοντας κάθε φορά τη νεοελληνική λέξη που δεν προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη του κειμένου, η οποία σου δίνεται στην αρχή κάθε σειράς.

α) συνέθεντο:	(i) σύνθεση	(ii) σύνθετο	(iii) συνήθεια
β) άγρυπνήσαι:	(i) ξάγρυπνος	(ii) αγρυπνία	(iii) αγρός
γ) τηρῆσαι:	(i) τυρί	(ii) επιτήρηση	(iii) διατηρητέο
δ) ἔλαχε:	(i) λαχτάρα	(ii) λαχνός	(iii) λαχείο
ε) ἔξυρεν:	(i) ξυράφι	(ii) ξηρός	(iii) ξυρισμένος
στ) εύρων:	(i) εύρυθμος	(ii) ευρετήριο	(iii) εξεύρεση

2. α) Ποιες από τις λέξεις των ακόλουθων τίτλων διαδικτυακών δημοσιευμάτων ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων με το ρήμα *άνίσταμαι*; Κύκλωσέ τις!

- (i) **Ανάσταση για Έβερτον, γονάτισε την Άρσεναλ και έκανε δώρο στη Σίτι**

Σάββατο, 4/2/2023 - 16:28

f t in G+

(ii)

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Οι βροχές «ανασταίνουν» τα δέντρα του Πάρκου της Ακαδημίας (Φωτογραφίες, Βίντεο)

Ειδήσεις > Κοινωνία > Οι βροχές «ανασταίνουν» τα δέν...

Γιάννος Λύτρας - 18.01.2017

(iii)

Πάσχα: Αναστάσιμα έθιμα απ' όλη την Ελλάδα

#TAGS • Ήθη και Έθιμα • Καλαμάτα • Κρήτη • Νησιά • Πάσχα • Πασχαλινό Τραπέζι • Πελοπόννησος • Σέρρες • Χαλκιδική

β) Τι σημαίνουν οι λέξεις που εντόπισες σε κάθε περίπτωση; Είναι κυριολεκτική ή μεταφορική η χρήση τους;

3. Ανάλυσε τις ακόλουθες λέξεις στα συνθετικά τους:

φιλόγελως: _____ + _____

συνοδεύοντες: _____ + _____

δύπνισεν: _____ + _____

είσελθών: _____ + _____

4. Ας γίνουν οι απαραίτητες συστάσεις! Συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος *εἶμι* στον ενεστώτα. Ακολουθώς, μετάφερε τα ρήματα στον παρατατικό και στον μέλλοντα.

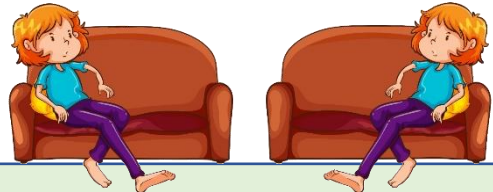

Εγώ ὁ κουρεύς _____
Σὺ ὁ φαλακρὸς _____

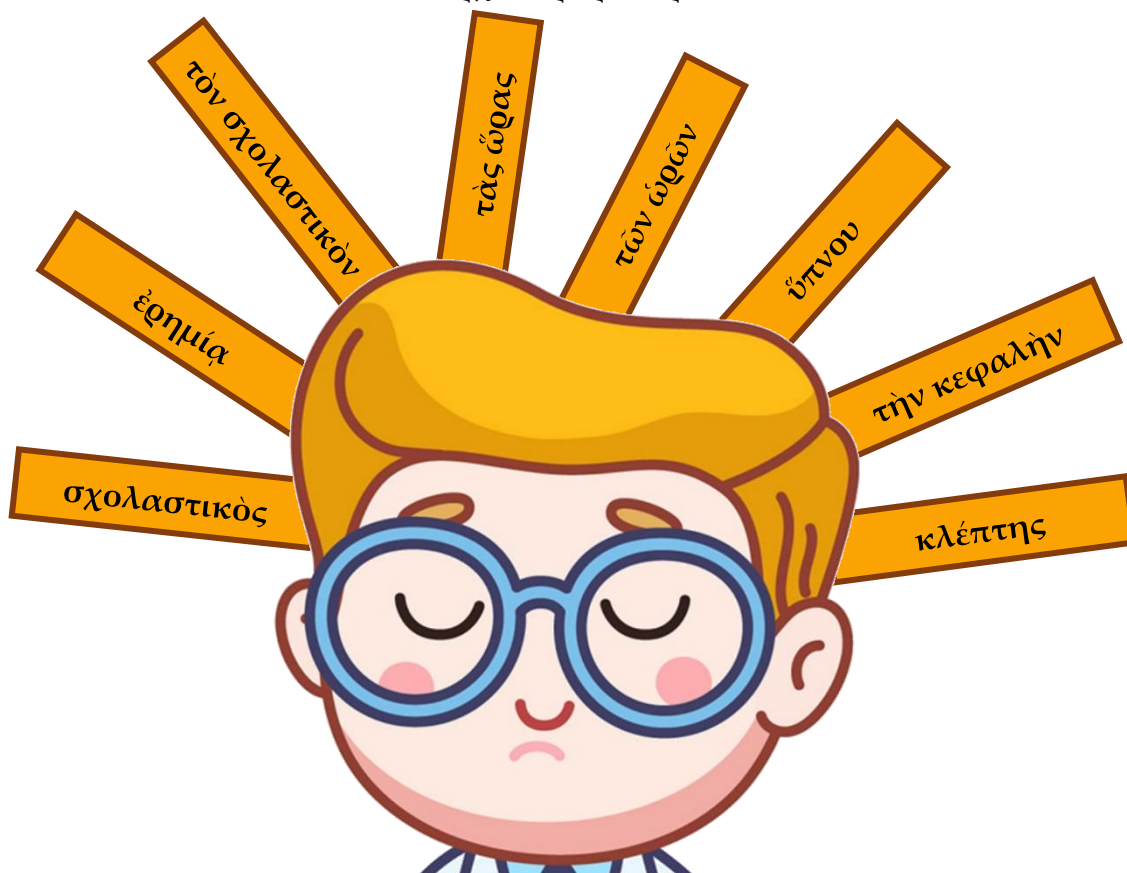
Ἡμεῖς ὁ εὐτράπελος καὶ ὁ
σχολαστικός _____

Οὗτοι οἱ ὀκνηροὶ _____
Ἐκεῖνος δ' ὁ κλέπτης _____

Παρατατικός	Μέλλοντας

5. α) Ας βοηθήσουμε τον πλακατζή κουρέα να ξυρίσει τον σχολαστικό! Χώρισε τα ουσιαστικά και ουσιαστικοποιημένα επίθετα που θα βρεις στο κεφάλι του σχολαστικού σε πρωτόκλιτα και δευτερόκλιτα, βάζοντάς τα στη σωστή θέση του πίνακα που ακολουθεί. Αν δεν υπάρχει άρθρο, πρόσθεσέ το!

Α' Κλίση		Β' Κλίση	
Ενικός αριθμός		Ενικός αριθμός	
Ονομ.		Ονομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	

Πληθυντικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.		Ονομ.	
Γεν.		Γεν.	
Δοτ.		Δοτ.	
Αιτ.		Αιτ.	
Κλητ.		Κλητ.	

β) Να προσθέσεις στα κελιά που έμειναν κενά τους ορθούς τύπους του ουσιαστικού ή ὥρα και του ουσιαστικοποιημένου επιθέτου ὁ σχολαστικός.

6. Ο κλέφτης άρπαξε και έκρυψε τις μετοχές των τριών ανεκδότων! Να εντοπίσεις στο παρακάτω κρυπτόλεξο τις δεκατέσσερις (14) μετοχές των κειμένων και να γράψεις την καθεμιά δίπλα από το ρήμα, από το οποίο προέρχεται. Γράψε τις μετοχές με μικρά γράμματα, τόνους και πνεύματα!

Κ	Ε	Ι	Σ	Ε	Λ	Θ	Ω	Ν	Τ	Ε	Ρ
Π	Λ	Α	Ν	Η	Θ	Ε	Ι	Σ	Κ	Ι	Μ
Λ	Ε	Γ	Ι	Κ	Ο	Λ	Ν	Ι	Α	Π	Ε
Η	Ψ	Η	Χ	Ω	Ν	Ω	Ο	Ω	Θ	Ο	Ι
Ρ	Ο	Ε	Υ	Τ	Ο	Ν	Η	Π	Ε	Ν	Ν
Ω	Ι	Υ	Ν	Ω	Β	Τ	Σ	Ω	Υ	Τ	Α
Θ	Ν	Ρ	Ο	Λ	Ε	Φ	Α	Ν	Δ	Ο	Ν
Ε	Ρ	Ω	Τ	Η	Σ	Α	Ν	Τ	Ο	Σ	Τ
Ι	Ο	Ν	Ι	Α	Μ	Ω	Τ	Ψ	Ν	Υ	Ε
Σ	Υ	Ν	Ο	Δ	Ε	Υ	Ο	Ν	Τ	Ε	Σ
Ω	Χ	Ι	Ρ	Ε	Ν	Λ	Σ	Ο	Α	Λ	Κ
Ν	Τ	Κ	Ο	Ι	Μ	Ω	Μ	Ε	Ν	Ω	Ν

(έ)θέλω → _____

εισέρχομαι → _____

έρωτῶ → _____

εύρίσκω → _____

καθεύδω → _____

κοιμῶμαι → _____

λέγω → _____

μένω → _____

νοῶ → _____

πλανῶμαι → _____

πληροῦμαι → _____

σιωπῶ → _____

συνοδεύω → _____

ψήχω → _____

7. Παρατήρησε προσεκτικά τους ρηματικούς τύπους μετεωρισθῆναι, πληρωθεισῶν και πλανηθείς που συνάντησες στο πρώτο ανέκδοτο. Μπορείς να αναγνωρίσεις τη διάθεσή τους; Κύκλωσε τη σωστή απάντηση και αιτιολόγησέ την προφορικά!

- (i)** Ενεργητική **(ii)** Μέση **(iii)** Παθητική **(iv)** Ουδέτερη

8. α) Το σταυρόλεξο του φαλακρού! Να συμπληρώσεις τα κενά στον ακόλουθο πίνακα με τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται παρακάτω. Στη σκιασμένη στήλη θα σχηματιστεί μια λέξη συνώνυμη του όρου *φαλακρός*, την οποία συνάντησες ήδη σε ένα από τα ανέκδοτα που διδάχθηκες.

α .															
β .															
γ .															
δ .															
ε .															

α. ψήχων: Να γράψεις το α' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.

β. δύνπινσεν: Να γράψεις το α' ενικό πρόσωπο στην οριστική παρατατικού της ίδιας φωνής.

γ. πλανηθείς: Να γράψεις το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική αορίστου της ίδιας φωνής.

δ. συνοδεύοντες: Να γράψεις το απαρέμφοτο ενεστώτα της ίδιας φωνής.

ε. φυλάξαι: Να γράψεις το β' ενικό πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα της ίδιας φωνής.

β) Ψιλός ή ψηλός; Κύκλωσε τη σωστή λέξη.

- i. Συγγνώμη! Δεν έχω να σου χαλάσω δεκάευρο. Δεν κρατώ ψιλά/ψηλά.
- ii. Δεν φτάνω το βιβλίο! Είναι πολύ ψιλά/ψηλά.
- iii. Για τις ανάγκες του ρόλου έκανε πολύ ψηλή/ψιλή τη φωνή της.
- iv. Το λευκαρίτικο κέντημα είναι ψιλοδουλειά/ψηλοδουλειά.
- v. Πάρε ομπρέλα! Έξω ψηλοβρέχει/ψιλοβρέχει!
- vi. Η αποψήλωση/αποψίλωση των δασών επηρεάζει το οικοσύστημα.
- vii. Το σιτάρι είναι ψιλοαλεσμένο/ψηλοαλεσμένο.
- viii. Είναι ψιλόσωμος/ψηλόσωμος και γεροδεμένος.

9. Να επιλέξεις την ορθή απάντηση.

α) τις κλέπτῃς τὸ σαγίον αὐτῶν ἔλαβε

Υποκείμενο του ρήματος ἔλαβε είναι ο όρος:

- (i) κλέπτῃς
- (ii) τὸ σαγίον
- (iii) αὐτῶν

β) τις κλέπτῃς τὸ σαγίον αὐτῶν ἔλαβε

Αντικείμενο του ρήματος ἔλαβε είναι ο όρος:

- (i) κλέπτῃς
- (ii) τὸ σαγίον
- (iii) αὐτῶν

γ) ὅταν ἔλθῃ λαβεῖν τὴν τύλῃν

Ὡς υποκείμενο του ρήματος ἔλθῃ (υποτακτική) εννοείται:

- (i) ὁ ὀκνηρός
- (ii) τὸ σαγίον
- (iii) ὁ κλέπτῃς

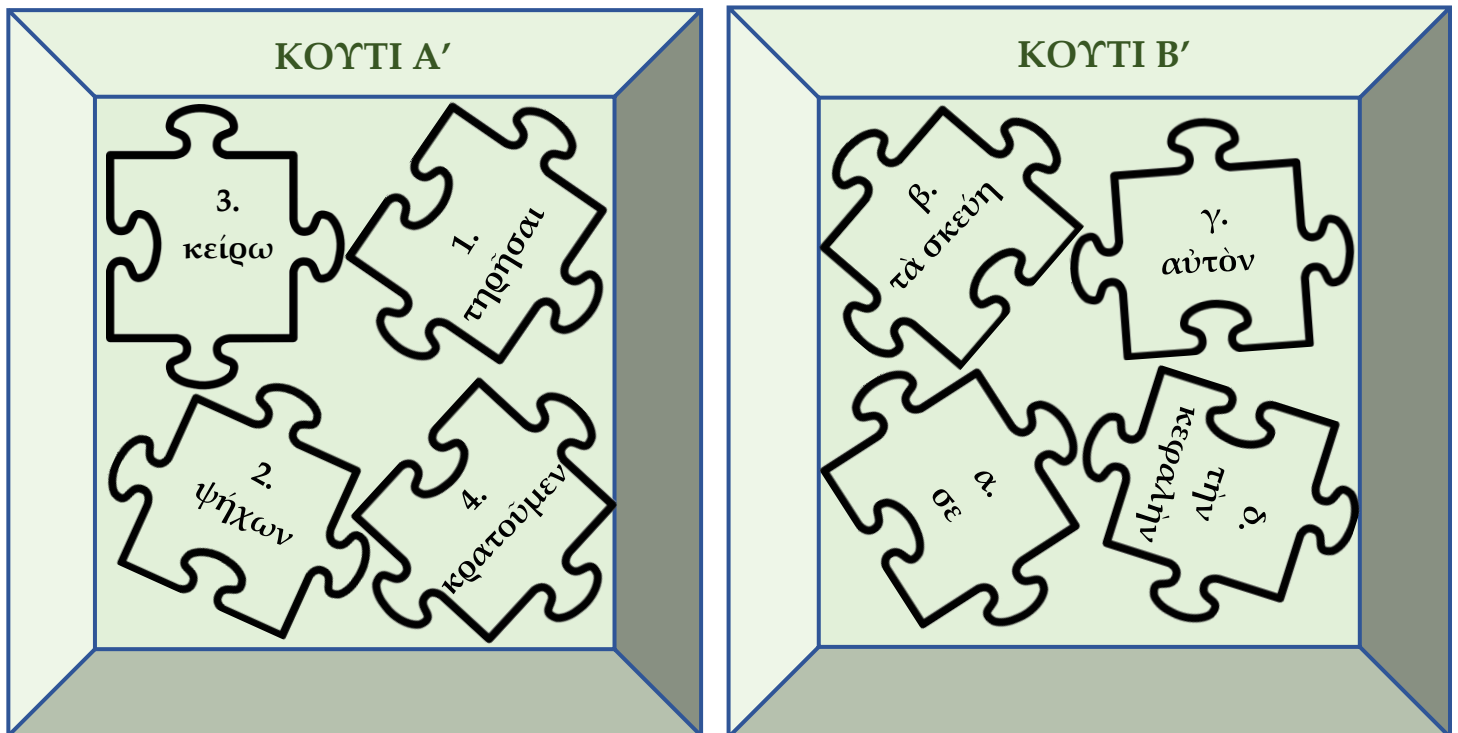
δ) ὅταν ἔλθῃ λαβεῖν τὴν τύλῃν

Ὁ όρος τὴν τύλῃν είναι:

- (i) Αντικείμενο του ρήματος ἔλθῃ
- (ii) Αντικείμενο του απαρεμφάτου λαβεῖν
- (iii) Υποκείμενο του απαρεμφάτου λαβεῖν

10. Το παζλ των αντικειμένων! Ποιο από τα κομμάτια του παζλ στο κουτί Β' λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στον καθένα από τους ρηματικούς τύπους του κουτιού Α', σύμφωνα με τα κείμενα που εξετάσαμε; Ένωσε σωστά τα κομμάτια του παζλ!

1. τηρήσαι	2. ψήχων	3. κείρω	4. κρατούμεν

11. Σχολαστικός και φαλακρός και κουρεύς...συνέθεντο πρὸς τέσσαρας ὥρας ἀγρυπνήσαι

α) Τι είδους απαρέμφατο είναι το ἀγρυπνήσαι, ειδικό ή τελικό;

β) Ποιοι «συμφώνησαν» και ποιοι θα «βγάλουν βάρδια» ανά τέσσερις ώρες; Πρόκειται για το ίδιο ή διαφορετικά πρόσωπα; Συμπλήρωσε το υποκείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

συνέθεντο: _____

ἀγρυπνήσαι: _____

γ) Επομένως, ποιο συντακτικό φαινόμενο αναγνωρίζεις; Ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία;

12. α) ὥς δὲ ἔλαχε τῷ κουρεῖ πρώτῳ φυλάξαι, μετεωρισθῆναι θέλων, τὸν σχολαστικὸν καθεύδοντα ἔξυρεν

Ποια ἀπὸ τὶς παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις ἀποδίδει καλύτερα τὸ νόημα τῆς μετοχῆς θέλων στα Νέα Ἑλληνικά; Κύκλωσέ την!

- (i) Ὄταν ἠθελε
- (ii) Ἐπειδὴ ἠθελε
- (iii) Ἀν καὶ ἠθελε

Ἐπομένως, ἡ μετοχὴ θέλων εἶναι συντακτικὰ (ἐπιρρηματικὴ) _____ μετοχή.

β) Στὴν ἐρώτηση τοῦ κουρέα «Πῶς σε κείρω;», ὁ εὐτράπελος πελάτης ἀπαντᾷ «Σιωπῶν». Ποια ἀπὸ τὶς παρακάτω ἐπιλογές ἀποδίδει καλύτερα τὸ νόημα τῆς μετοχῆς; Κύκλωσέ την!

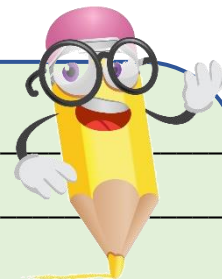
- (i) Ὄταν σιωπήσεις
- (ii) Παρόλο που σωπαίνεις
- (iii) Σιωπώντας

Ἐπομένως, ἡ μετοχὴ σιωπῶν εἶναι συντακτικὰ (ἐπιρρηματικὴ) _____ μετοχή.

13. α) Οἱ λέξεις ἔχουν ἀνακατευτεῖ! Νὰ τὶς βάλεις στὴ σωστὴ σειρὰ, ὥστε νὰ σχηματίσεις στα Ἀρχαία Ἑλληνικά τὴν περίοδο «Ὁ κουρέας ξύρισε τοὺς οκνηροὺς, καθὼς κοιμούνταν, καὶ πήρε τὸ επανωφόρι τοὺς».

ἔλαβε	ὁκνηροὺς	Κουρεὺς	καὶ	τοὺς
αὐτῶν	σαγίον	ἔξυρεν	τὸ	καθεύδοντας

β) Φτιάξε, τώρα, το δικό σου σύντομο ανέκδοτο στα Νέα Ελληνικά ή, αν θέλεις, στα Αρχαία Ελληνικά, συμπεριλαμβάνοντας την παραπάνω πρόταση!

14. Διάβασε τις παροιμίες της Στήλης Β' και τα ανέκδοτα της Στήλης Γ' και αποφάσισε με ποιο από τα αρχαιοελληνικά ανέκδοτα που διδάχθηκες θα ταίριαζαν πιο πολύ. Κάνε την αντιστοίχιση!

Στήλη Α' Τίτλοι αρχαιοελληνικών ανεκδότων	Στήλη Β' Παροιμίες	Στήλη Γ' Παράλληλα ανέκδοτα
1. Σχολαστικοί	(α) «Το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται.»	(i) Ήταν δύο τεμπέληδες, μα πάρα πολύ τεμπέληδες. Βαριόντουσαν να κουνήσουν το πόδι τους. Κάποια μέρα έπρεπε να πάνε κάπου. Κατεβαίνουν τα σκαλιά της πολυκατοικίας και κάνουν νόημα σε ένα ταξί, το οποίο σταματά πέντε μέτρα πιο κάτω. Τότε λέει ο ένας: - Όχι, ρε! Σταμάτησε εκεί που θέλαμε να πάμε! Πηγή: https://asteiakia.gr/anekdota/oi-tempelides2
2. Εὐτράπελοι (φλύαρος κουρεύς)	(β) «Καλό είν' το καθισιό, μα σαν την ξάπλα όχι!»	(ii) Ο Ιπποκράτης, ένας σπουδαίος ρήτορας, ζήτησε από τον Κάρφωνα, που ήταν φλύαρος και ήθελε να σπουδάσει κοντά του, διπλό μισθό. Όταν ρωτήθηκε από τον υποψήφιο μαθητή του γιατί ζητά διπλό μισθό, είπε: «Έναν μισθό για να μάθεις να ομιλείς και έναν για να μάθεις να σιωπάς». Πηγή: https://www.sostis.gr/blog/item/380-h-areth-ths-siwphs
3. Όκνηροί	(γ) «Η σιωπή είναι χρυσός.»	(iii) Ένας ψευτοδιανοούμενος έπιασε πρόσφατα δουλειά σε καφετέρια και υποδέχεται τον πρώτο πελάτη: – Έναν εσπρέσο. – Α... Δεν έχει εσπρέσο, έχει χαλάσει η μηχανή... – Εντάξει, λοιπόν, τι έχει; – Δεν ξέρω τι έχει, την πήγαν στον μάστορα!!! Πηγή: https://www.polygelio.gr/%cf%83%cf%85%ce%bd%cf%84%ce%bf%ce%bc%ce%b1-%ce%b5%ce%be%cf%85%cf%80%ce%bd%ce%b1-%ce%b1%ce%bd%ce%b5%ce%ba%ce%b4%ce%bf%cf%84%ce%b1/ (Διασκευή)

1. Σχολαστικοί	2. Εὐτράπελοι	3. Όκνηροί
_____	_____	_____

